

Jaarconferentie

MAATSCHAPPELIJKE COMPLEXE
VRAAGSTUKKEN BETER BEGRIJPEN

16 september 2021

Kindermishandeling

EIGEN ERVARINGSDESKUNDIGHEID INZETTEN OF NIET?

- Welkom, kennismaking
- ‘Plenair’ deel
- Over het project *Wanneer je als professional ...*’ en eerste bevindingen
- Jullie mening

- Naar een netwerk Kindermishandeling?

Wanneer je als professional zelf
ervaring hebt met huiselijk
geweld of kindermishandeling

Remy Vink (TNO)
Cora Bartelink (HHS)

Over het project

Professionals die werken met gezinnen waar huiselijk geweld of kindermishandeling speelt/speelde, kunnen zelf vergelijkbare ervaringen hebben.

Vraagstellingen:

- Hoe beïnvloeden deze persoonlijke ervaringen van professionals het werken met cliënten?
- Hoe beoordelen professionals of collega's, inhoudelijke experts en (ex-)cliënten de wenselijkheid dat professionals ervaringskennis gericht benutten in hun werk?
- Hoe kunnen professionals – indien wenselijk – ervaringskennis zinvol benutten in het werk met cliënten, en wat is daarvoor nodig?
- Hoe kunnen professionals zonder deze persoonlijke ervaringen – indien wenselijk – deze ervaringskennis leren en benutten, en wat is daarvoor nodig?
- Hoe kunnen professionals met persoonlijke huiselijk geweld ervaringen, de eventuele belemmeringen die zij daardoor in hun werk ondervinden, ondervangen?

Afbakeningen: partnergeweld & kindermishandeling; domein zorg & welzijn; slachtoffers (primair)

- ZonMw project Programma *Geweld hoort nergens thuis*
- Looptijd: 15 december 2020 tot juli 2022 (18 maanden)
- Projectgroep: HHS (Cora en Rosita) & TNO (Remy, Ilona, Fieke) binnen de AWP-Jeugd SAMEN
- Expert- /adviesgroep

Done & to do

- › Conceptualisering en literatuurstudie
- › Quicksan (vragenlijst)
- › Veldwerk: interviews en focusgroepen met:
 - . Professionals, wel en niet ervaringsdeskundig
 - . Aankomende professionals (studenten HHS en Uni Leiden), wel en niet ervaringsdeskundig
 - . Cliënten (en cliëntenraden)
 - . Leidinggevenden/management/vertrouwenspersonen (ivm organisatie aspect)
- › Expertbijeenkomst
- › Handreiking/aanbevelingen

Literatuurstudie

- Onderzoeksvragen:
 - Over welke specifieke kennis en vaardigheden beschikken ervaringsdeskundigen / professionals die persoonlijke ervaringen met huiselijk geweld hebben?
 - Welke invloed hebben deze kennis en vaardigheden op het functioneren van professionals en op hun cliënten?
- Systematische search in Scopus, Pubmed
- PICO:
 - Population/problem: ervaringsdeskundige professionals / ervaringsdeskundigen huiselijk geweld / ervaringsdeskundigen GGZ/social work)
 - Intervention/exposure: kennis en vaardigheden
 - Comparison: professionals zonder ervaringsdeskundigheid
 - Outcome: impact voor professionals en hun cliënten

First stage: Overall from search

Identified citations
(Scopus)
(N = 1305)

Second stage

Records after
duplicates removed
(N = 1022)

Excluded according
to abstract and title
(N = 974)

Third stage

Fulltext articles
assessed for
eligibility
(N = 59)

Fulltext articles
excluded according
to criteria (N =)

Fourth stage

Included studies
(N =)

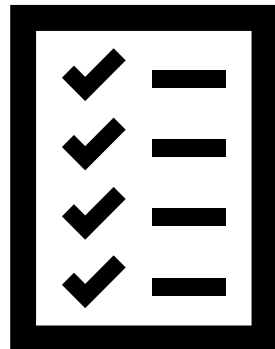
- Vooral kwalitatief onderzoek
- Vooral onderzoek naar partnergeweld/huiselijk geweld en naar GGZ/verslavingszorg
- Vooral onderzoek naar ervaringsdeskundigheid, niet naar ervaringsdeskundige professionals

Quickscan vragenlijst

Doel

- Snel zicht te krijgen op de mate waarin ervaringsdeskundigheid onder (aankomende) professionals aanwezig is.
- Hoe dit doorwerkt in hun werk of stage.
- Hoe zij hiermee omgaan in werk of stage.
- Werving voor interview

Doelgroep

- Derde- en vierdejaars studenten van de HHS en uni Leiden (voltijd en deeltijd)
- Professionals (uit organisaties die aangesloten zijn bij het Kennisnetwerk Jeugd Haaglanden en de Academische Werkplaats SAMEN)

Uitgezet bij:

- Inholland DH, HS Leiden, HR (+ andere HS), uni
- Organisaties buiten twee netwerken
- Beroepsverenigingen
- Sociale media

Kenmerken

- 15/22 vragen
- Combinatie van vragen met enkele-, meerdere keuzemogelijkheden en schaalvragen. Allen met de mogelijkheid om de keuzes toe te lichten, waarvan een aantal vereist zijn.
- Bestaat uit vragen voor zowel ervaringsdeskundigen als niet-ervaringsdeskundigen.
- De zichtbaarheid van de vragen is afhankelijk van de antwoorden.

Voorlopige resultaten

- Professionals
 - 55 respondenten
 - 28 respondenten willen deelnemen aan een interview; 5 zonder ervaringskennis hebben
- Studenten
 - 68 respondenten
 - 26 respondenten willen deelnemen aan een interview; 2 zonder ervaringskennis
 - Waar studeren de meeste studenten?:
 1. HHS (30)
 2. LU (16)
 3. HR (9)

Bevindingen professionals

Sector & Functie

- In welke sector werken professionals?
 1. Jeugd- en opvoedhulp (25).
 2. (residentiele) Jeugdzorg (13)
 3. Veilig Thuis (12)
- Merendeel is pedagogische medewerker en maatschappelijke werker. Daarnaast is ook orthopedagoog en manager/teamleider een veel voorkomende functie.

Ervaringskennis & vorm onveiligheid

- 71% heeft ervaringskennis
- 54% kent collega's met ervaringskennis
- Verschillend; Emotionele verwaarlozing, fysieke en emotionele mishandeling, KOPP kinderen en partnergeweld

Bevindingen professionals

Delen van de ervaringskennis met onveilige thuissituatie

- 85% deelt ervaring op werk (*collega's (40%) cliënten (18%) leidinggevende (27%)*)
- 100% vindt het wenselijk dat ervaring wordt gedeeld
Voorwaarden: *Moet functioneel zijn, de client moet wel altijd centraal blijven staan, heling en bewustzijn is belangrijk*
- Terughoudendheid vanwege oordeel en stigma van collega's en cliënten)

Ervaringskennis

- 84% vindt dat professionals kunnen leren van collega's met ervaringskennis
- **Toelichting:**
 - leren om meer te kunnen signaleren
 - vergroten van empathisch vermogen en inzicht
 - tegengaan van vooroordelen

Bevindingen professionals

Ervaringskennis

Bijzondere kennis en vaardigheden van ervaringsdeskundige:

1. Aansluiting vinden en contact leggen
2. Begrip van de belevingswereld van cliënten
3. Deskundigheid van collega's bevorderen en bijdragen aan vernieuwing werkwijze rond onveilige thuissituatie

Opvallend

Respondenten (ca. 60%) vinden het *bespreekbaar maken van zorgen over onveilige thuissituatie, het ondersteunen bij de zoektocht naar hulp en het aansluiten bij moeilijk bereikbare cliënten* **geen** bijzondere kennis en vaardigheden die zij vooral van ervaringsdeskundige collega's kunnen leren.

Bevindingen professionals

Belemmerd door ervaringen?

- 58% is neutraal over of ervaringen ook belemmerend kunnen zijn in de samenwerking met cliënten.
- Merendeel kan zich vinden in alle mogelijke valkuilen (51,9 – 64,8% per stelling).
- 1. Activeren van onverwerkte zaken (71%)
2. Projectie (67%)
3. Emotionele belasting (63%)

Bevindingen professionals

Toepassen van ervaringskennis

- 29% past ervaringskennis toe en wil niks nieuws leren.
- 48% wil graag leren hoe zij ervaringskennis professioneel kunnen toepassen.
- 11% heeft hier geen behoefte aan.

Vaardigheden die men wil leren

- Hoe ervaringskennis professioneel ingezet kan worden. *Wat deel je wel, wanneer en hoe doe je dat*
- Emotionele en professionele bescherming.
- Omgaan met afstand/nabijheid en overdracht/tegenoverdracht (reflectie)
- Omgaan met persoonlijke vs. professionele identiteit
- Hoe organisaties ervaringsdeskundige professionals kunnen steunen, begeleiden en effectief kunnen "inzetten".

Bevindingen professionals

Randvoorwaarden voor het inzetten van de eigen ervaring

- Alle randvoorwaarden worden als belangrijk gezien
- **Voor iedereen:**
 1. Draagvlak voor inzetten van ervaringskennis (98%)
 2. Steun van collega's en leidinggevende (94%)
 3. Werken aan eigen herstelproces (91%)
- Overig:
 - Aandacht voor intervisie, supervisie en samenwerking

Studiejaar & Stage

- 35% zit in het 1e studiejaar en 34% in het 4e studiejaar.
- 73% studeert voltijd en 27% deeltijd.
- Stage sector:
 1. Jeugdhulp en opvoeding (19)
 2. VGGZ (9)
 3. Maatschappelijk Werk (8)

Ervaringskennis & vorm onveiligheid

- 53% heeft ervaringskennis
- 46% kent studiegenoten/collega's met ervaringskennis
- Verschillend; seksueel misbruik, HG, emotionele mishandeling, fysieke mishandeling, partner geweld/vechtscheiding

Openheid over ervaringen binnen de opleiding

- 72% leert over HG en KM binnen de opleiding.
- 66,1% leert binnen de opleiding niet hoe om te gaan met deze ervaringen in het werkd.
- 61,8% wordt binnen de opleiding niet aangemoedigd om deze ervaringen toe te passen op het werk.
- **Belangrijk:**
ca. 25% was neutraal over de stellingen.

Delen van de ervaringen

- Met wie wordt de ervaring gedeeld?
 1. Studiegenoten (20),
 2. Niemand (13)
 3. Docenten en collega's (10)

Algemeen:

- 100% vindt het wenselijk dat studenten/professionals hun ervaringen delen (59% soms)

- **Voorwaarden:**

Zij moeten dit zelf willen, herkenning en erkenning, afhankelijk van de situatie en het doel, bijdraagt aan de hulpverlening.

Leren van ervaringen

- 84% vindt dat studenten en professionals kunnen leren van studiegenoten en collega's met ervaringen
- **Toelichting:**
 - leren om meer te kunnen signaleren
 - Informeren en handvatten bieden
 - Helpen bij het beter begrijpen van theorieën en tot nieuwe inzichten komen
 - Vergroten empathisch vermogen en inzicht

Kennis en vaardigheden door ervaringen

- **Bijzondere kennis en vaardigheden van ervaringsdeskundige:**
 - Begrip van de belevingswereld van client
 - Aansluiting vinden en contact leggen
 - Deskundigheid van collega's bevorderen en bijdragen aan vernieuwing werkwijze rond onveilige thuissituatie
 - Bijdragen op beleidsniveau
 - Aandacht voor nuances

Valkuilen

- Merendeel kan zich vinden in alle mogelijke valkuilen (60 – 79% per stelling)
- 1. Activeren van onverwerkte zaken (79%)
 2. Emotionele belasting (72%)
 3. Projectie (67%)

Ervaringsdeskundigheid binnen de opleiding

- 19% hoeft niet binnen de opleiding te leren hoe zij ervaringskennis professioneel kunnen toepassen.
- 72% wil graag binnen de opleiding leren hoe zij ervaringskennis professioneel kunnen toepassen.
- 8% heeft hier geen behoefte aan.

Vaardigheden die men wil leren

- Hoe om te gaan met professionele afstand en nabijheid en de professionele vs persoonlijke identiteit.
- Hoe de eigen ervaring professioneel en functioneel ingezet kan worden.
- Hoe objectief te blijven.
- Communicatie in emotioneel geladen situaties
- Praktische gespreksvaardigheden omtrent dit thema
- Hoe de eigen grenzen en emotioneel welzijn te bewaken

Mogelijk onderwijsaanbod

- Literatuur, gastcolleges, trainingen en workshops
- Oefenen middels casuïstiek
- (Keuze)vak
- Train de trainer/gesprekken oefenen met acteurs
- Supervisie/intervisie en oefenen onder begeleiding (werkgroepen)
- Samenwerken met de opleiding Ervaringsdeskundigheid.

Randvoorwaarden voor het delen van de eigen ervaring binnen de opleiding - Volgens ervaringsdeskundigen

- Alle randvoorwaarden worden als belangrijk gezien
 1. Aanwezigheid van een veilig klimaat (97%)
 2. Steun van studiegenoten en docenten (89%) (77%)
 3. Werken aan eigen herstelproces (80%)
- Overig:
 - Respect en geen vooroordelen van studenten/collega's
 - Openheid, veiligheid en vertrouwen
 - Goede begeleiding

Randvoorwaarden voor het delen van de eigen ervaring op de stageplek

- Alle randvoorwaarden worden als belangrijk gezien.
 1. Aanwezigheid van een veilig klimaat (97%)
 2. Hebben geleerd hoe ervaringskennis professioneel kan worden toegepast (91%)
 3. Steun van collega's en stagebegeleider (89%)
- Overig:
 - Duidelijke afspraken over vrijheid betreft wel/niet delen en inzetten van ervaringskennis
 - Bewust zijn van de eigen valkuilen
 - Goede begeleiding

Professionals die zelf ervaring hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling kunnen beter niet werken met cliënten waar dit ook speelt/heeft gespeeld.

Beroepsopleidingen moeten meer en actief aandacht besteden aan de eigen ervaringen met huiselijk geweld of kindermishandeling van studenten.

Om je eigen ervaringen in te zetten in je werk als professional is een opleiding ervaringsdeskundigheid nodig.

Cliënten waarderen het wanneer een professional vanuit eigen ervaring spreekt.

Naar een leernetwerk kindermishandeling?

<https://www.werkplaatssamen.nl/ninja-forms/63akgl>

Dank en ga vooral naar de borrel via wonder.me!

